

БЕОГРАД - На данашњи дан 1799. године рођен је руски писац Александар Сергејевич Пушкин, зачетник руског реализма, један од највећих лиричара светске књижевности. Био је иноватор у погледу језика, стила и садржаја. Пореклом из старе, али осиромашене племићке породице, песник бунтовног духа, често на удару цензора, због чега је био прогнан из престонице на југ Русије. Умро је у 38. години од рана задобијених у двобоју с једним француским авантуристом, чему су претходиле бројне сплетке високих кругова руског друштва. Дела: романи у стиховима "Евгеније Оњегин", "Гроф Нулин", "Кућица у Коломни", драме "Борис Годунов", "Русалка", прозна дела "Пикова дама", "Капетанова кћи", "Египатске ноћи", "Приповетке покојног Ивана Петровича Белкина", мале трагедије у стиховима "Гозба за време куге", "Витез-тврдица", "Камени гост", "Моцарт и Салијери", поеме "Цигани", "Полтава", "Бронзани коњаник", "Гаврилијада", "Руслан и Лјудмила", "Кавкаски заробљеник", бајке у стиховима "Бајка о цару Салтану", "Бајка о рибару и рибици", "Бајка о попу и слузи његовом Балди".

Данас је уторак, 6. јун, 157. дан 2023. До краја године има 208 дана.

1599 - Рођен је шпански сликар Дијего Родригес де Силва и Веласкес, један од највећих у историји сликарства, дворски сликар шпанског краља Филипа IV. Дела попут "Предаје Бреде", "Преље", "Дворске даме", портрета чланова краљевске породице, дворских луда, људи из народа, сведочанство су његове уметничке генијалности, али и времена и друштва у којем је живео. Његове слике одликује оштрина посматрања, проицљива анализа, трагање за психолошким типовима, мајсторство форме, изузетна вредност боје.

Зачетник је поновног откривања природе у сликарству.

1606 - Рођен је француски писац Пјер Корнеј, творац класичне француске трагедије. Дела: трагедије "Сид", "Хорације", "Сина", "Полиект", "Родогин", "Никомед", комедија "Лажљивац".

1654 - Шведска краљица Кристина Аугуста, која је 1644. окончала рат с Данском и 1648. победоносно Тридесетогодишњи рат, после чега је Шведска постала велика сила а Балтичко море практично "шведско море" морала је да абдицира због натурања непопуларног римокатолицизма.

1683 - У енглеском граду Оксфорду отворен је "Ешмолиен", први јавни музеј у свету.

1799 - Рођен је руски писац Александар Сергејевич Пушкин, зачетник руског реализма, један од највећих лиричара светске књижевности. Био је иноватор у погледу језика, стила и садржаја. Пореклом из старе, али осиромашене племићке породице, песник бунтовног духа, често на удару цензора, због чега је био прогнан из престонице на југ Русије. Умро је у 38. години од рана задобијених у двобоју с једним француским авантуристом, чему су претходиле бројне сплетке високих кругова руског друштва. Дела: романи у стиховима "Евгеније Оњегин", "Гроф Нулин", "Кућица у Коломни", драме "Борис Годунов", "Русалка", прозна дела "Пикова дама", "Капетанова кћи", "Египатске ноћи", "Приповетке покојног Ивана Петровича Белкина", мале трагедије у стиховима "Гозба за време куге", "Витез-тврдица", "Камени гост", "Моцарт и Салијери", поеме "Цигани", "Полтава", "Бронзани коњаник", "Гаврилијада", "Руслан и Лјудмила", "Кавкаски заробљеник", бајке у стиховима "Бајка о цару Салтану", "Бајка о рибару и рибици", "Бајка о попу и слуги његовом Балди".

1861 - Умро је италијански гроф Камило Бенсо Кавур, заслужан за ослобођење Италије од Аустрије и њено уједињење под Савојском династијом. У савезу с француским царем Наполеоном III 1859. ратовао је против Аустрије која је као поражена тада изгубила Ломбардију. Истовремено је помагао италијанске родољубе у средњој Италији и акцију Ђузепеа Гарибалдија у јужној Италији, чиме је допринео да ти делови земље, изузимајући папску државу која је припојена касније, буду присаједињени италијанској краљевини.

1868 - Рођен је енглески поларни истраживач, поморски капетан Роберт Фалкон Скот, шеф експедиције која је у јануару 1912. стигла на Јужни пол, четири седмице после норвешког истраживача Руала Амундсена, који је први извео такав подвиг. Он и остала четири члана експедиције умрла су при повратку и детаљи трагичног путовања реконструисани су захваљујући његовом дневнику "Скотова последња експедиција". Извештај о првој британској експедицији на Антартику од 1901. до 1904. - током које је открио Земљу Едварда VII - описао је у књизи "Путовање бродом 'Дискавери'".

1871 - После пораза Француске у Француско-пруском рату, Немачка је анектирала Алзас и Лорену (Лотарингију).

1875 - Рођен је немачки писац Томас Ман, представник психолошког романа, најзначајнији немачки прозни стваралац у 20. веку, добитник Нобелове награде за књижевност 1929. После доласка нациста на власт у Немачкој 1933. емигрирао је у Швајцарску, а 1939. у САД. Стварао је под утицајем Гетеа, Шопенхауера, Ничеа и великих руских писаца 19. века. Дела: романи "Буденброкови", "Чаробни брег", "Краљевско височанство", "Лота у Вајмару", "Доктор Фаустус", "Исповести варалице Феликса Крула", "Изабраник", тетралогија "Јосиф и његова браћа", приповетке и новеле "Смрт у Венецији", "Тонио Крегер", "Марио и мађионичар", "Замењене главе", "Закон", "Преварена", есеји "Духовно племство", "Старо и ново", културно-филозофске и историјске студије "Фридрих и велика коалиција", "Разматрања једног неполитичара".

1901 - Рођен је индонежански државник Ахмед Сукарно, први председник Индонезије, под чијим је руководством земља стекла независност, један од лидера Покрета несврстаних. Основао је 1927. Националну партију Индонезије. Колонијалне холандске власти ухапсиле су га 1929. због националистичке политике и забраниле партију, коју је наставио да води 1931. по изласку с робије. Поново је ухапшен 1933. и био је интерниран до јапанске окупације Индонезије (Холандске Источне Индије) током Другог светског рата 1942, после чега је, у интересу националноослободилачког покрета, био лојалан јапанским властима. Постао је шеф државе после проглашења Индонежанске републике 1945. Холандија, која је војно интервенирала, није признала ту владу и ухапсила га је крајем 1948, а на власт се вратио после потписивања индонежанско-холандског споразума у јуну 1949. (којим је и стварно Индонезија постала независна - осим Западног Иријана који је ослобођен шездесетих). Доживотним председником проглашен је 1963. али је лишен свих функција 1967, две године после војног удара генерала Сухарта.

1903 - Рођен је јерменски композитор Арам Иљич Хачатуријан, аутор блиставе "Игре сабаља", чије је стваралштво засновано на јерменској народној музици. Његово дело

красе богата ритмика и раскошне инструменталне боје. Дела: балети "Гајане", "Спартак", концерти за клавир, концерти за виолину, симфоније, камерна музика.

1909 - Рођен је Исаија Берлин, британски филозоф, политиколог и историчар идеја. Рођен је у Риги, Летонија, тада царска Русија, а у Британију је доспео 1921. Берлинова дела својеврсна су одбрана западног либерализма од разних видова тоталитаризма. Посебно се бавио мислиоцима попут Ђамбатиста Вика (1668-1774), Јохана Готфрида Хердера (1744-1803) или Александра Херцена (1812-1870). Основ Берлинове филозофије је веровање у морални плурализам односно уверење да је сукоб вредности саставни део људских живота. Најпознатије дело: "Четири огледа о слободи" (1958).

1944 - Искрцавањем савезничких снага у Нормандији, у највећем поморском десанту у историји, отворен је други фронт у Другом светском рату, у којем је, до тада, највећи део терета борбе против нацистичке Немачке изнела совјетска Русија.

1946 - Умро је немачки писац Герхарт Хауптман, добитник Нобелове награде за књижевност 1912. Његова лирика има идеалистичку ноту, а у драмама преовлађује социјална проблематика најчешће на тему живота малих људи његове родне Шлезеије. Написао је мноштво драма, есеја, афоризама, новела, путописних и аутобиографских књига. Дела: "Ткачи", "Пред зору", "Луда у Христу Емануел Квинт", "Даброво крзно", "Ифигенија у Делфима", "Зимска балада", "Црвени петао", "Агамемнонова смрт", "Електра", "Превозник Хеншел", "Усамљени људи", "Свечаност мира", "Колега Крамптон", "Потопљено звоно", "А Пипа игра", "Роза Бернд", "Пацови", "Чувар пруге Тил".

1948 - Умро је француски хемичар и индустријалац Луј Лимијер, пионир светске кинематографије, који је с братом Огистом направио прву филмску камеру и основао у Лиону фабрику за израду фотографског материјала. Браћа су изумела поступак снимања у природним бојама и у париској кафани "Гран кафе" приредила 28. децембра 1895. прву филмску представу у свету ("Улазак воза у станицу", "Радници излазе из фабрике").

1956 - Рођен је шведски тенисер Бјорн Борг, петоструки победник турнира у Вимблдону, најпрестижнијег тениског "гренд слем" такмичења.

1961 - Умро је швајцарски психијатар Карл Густав Јунг. После одвајања од Сигмунда Фројда, чији је био ученик, и одбацавања његовог концепта "психоанализе" почео је с разрадом сопственог система. Оснивач је "аналитичке" или "комплексне" психологије. Оригинално је разрадио концепцију о психолошким типовима, теорију о архетиповима, о колективно-несвесном. Био је необично плодан и свестран аутор, по многим један од најбитнијих умова двадесетог века, унеколико и мистик. Дела: "Психолошки типови", "Психологија и религија", "Симболика духа", "Студија о архетиповима", "Аион", "Алхемијске студије", "Мустериум цониунционионис", "Симболи преображаја".

1967 - Египат је затворио Суецки канал, дан после избијања Шестодневног израелско-арапског рата.

1968 - Умро је амерички сенатор Роберт Френсис Кенеди, на кога је дан раније пуцао палестински терориста Сирхан Сирхан. Непуних пет година пре тога, такође у атентату, убијен је Робертов старији брат, председник САД Џон Кенеди. Од 1951. радио је у Криминалистичком уреду Министарства правде, а 1954. постао је члан Сталног сенатског истражног поткомитета. Од 1961. до 1964. био је министар правде, после чега је у држави Њујорк изабран за сенатора.

1972 - У експлозији у руднику угља у Родезији погинуо је 431 рудар.

1981 - У најтежој несрећи у историји железнице погинуло је најмање 800 људи пошто је седам вагона претрпаног путничког воза исклизнуло из шина и пало у реку Коси у држави Бихар у Индији.

1982 - Израел је почео инвазију Либана у настојању да искорени изворишта палестинског тероризма.

1984 - Приликом интервенције индијске војске против екстремистичких Сика забарикадираних у комплексу "Златног храма" у Амрицару, према индијским војним изворима погинуло је најмање 250 Сика и 47 војника. Поједини медији процењивали су да је тада погинуло око 1.000 људи.

1985 - Израел је после трогодишње окупације повукао главнину снага из Либана, али је задржао гранични појас унутар те земље ради заштите северног Израела од арапских напада.

1994 - Приликом пада кинеског авиона који је летео на унутрашњој линији из туристичког центра Сијан, погинуло је свих 160 путника и чланова посаде, у најтежој несрећи у ваздушном саобраћају у Кини.

1994 - У Колумбији је снежна лавина активирана земљотресом затрпала најмање 100 људи.

1995 - У Јужној Африци је укинута смртна казна.

2004 - Обележена је 60. годишњица искрцавања савезника у Нормандији, а прослави Дана Д уз државнике земаља антинацистичке коалиције први пут од завршетка Другог светског рата присуствовао је и један немачки канцелар.

2005 - Умрла је америчка глумица Ен Бенкрофт, која је 1962. године добила "Оскара" за улогу учитељице слепе и глуве Хелен Келер у филму "Чудотворка". Светску славу глумица, међутим, није стекла тим филмом снимљеним по истинитим догађајима, већ пет година касније, улогом госпође Робинсон, заводнице вереника своје кћерке у хит-филму "Дипломац".

2006 - Умро је Били Престон, амерички музичар афроамеричког порекла, познат као "пети Битлс" због сарадње на снимању последњих албума славних "Буба". Пијаниста и композитор, Престон је са Битлсима сарађивао на снимању албума "Let It Be" и "Abbey Road". Аутор је песме "You are so beautiful", која је у интерпретацији Џоа Кокера постала светски хит. Наступао је са највећим именима светске рок сцене: Ролингстонси, Ерик Клептон, Боб Дилан, Арета Френклин, Квинси Џонс.

2012 - Догодила су се последња два у серији јаких земљотреса у Италији, почев од 20. маја 2012. у области Емилија-Ромања, при чему је укупно страдало 26 особа и

причињена је огромна штета. Последњи, најслабији земљотрес догодио се 12 јуна. 2013 - Умрла је Естер Вилијамс, америчка глумица и шампионка у пливању. Светску славу донела јој је улога у мјузиклу "Бал на води". Била је звезда 1940-их и 1950-их и једно од најпознатијих имена Холивуда уопште.

2018 - Са космодрома Бајконур, Казахстан, полетео је руски свемирски брод "Сојуз МС-09", с троје астронаута из Русије, САД и Европске свемирске агенције (ЕСА). Потом су им се прикључили и двоје колега из НАСА-е и један из Роскосмоса. Програм мисије подразумева 250 експеримената из области биологије, науке о Земљи, антропологије, физике, технологије.

(Танјуг)